

Univers Pedagogic

25 (1002),
25 iunie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

ȘCOLILE TREC SUB AUTORITATEA AGENȚIILOR TERITORIALE

Ministerul Educației și Cercetării a lansat, în cadrul unei ședințe cu autoritățile raionale și municipale, reforma „Restart în educație”, un proiect ce propune reorganizarea profundă a sistemului de administrare a școlilor din Republica Moldova. Noua structură prevede înlocuirea direcțiilor și secțiilor locale de învățământ cu Agenții Teritoriale pentru Educație, aflate în subordinea directă a Ministerului. Acestea vor administra rețeaua școlară, vor selecta și evalua directorii, vor monitoriza calitatea educației și vor gestiona infrastructura și transportul elevilor. Educația timpurie și activitățile extrașcolare vor rămâne în responsabilitatea autorităților publice locale.

Ministrul Dan Perciun a declarat că reforma este necesară pentru reducerea discrepanțelor mari dintre raioane și municipii: „Avem diferențe semnificative în rezultate, în gradul de digitalizare și în capacitatea administrativă. Prin această reformă, dorim să uniformizăm standardele și să oferim șanse egale tuturor elevilor”.

Potrivit unei analize MEC, actualul sistem este fragmentat și marcat de lipsa personalului calificat. Salariile necompetitive au dus la un deficit de specialiști în domenii precum management,

finanțe sau digitalizare. În prezent, doar 70% dintre funcțiile existente sunt ocupate, iar în unele cazuri un singur angajat gestionează simultan zeci de instituții. În plus, datele statistice arată un declin demografic accentuat: numărul elevilor s-a redus aproape la jumătate în ultimele două decenii.

În cadrul ședinței, reprezentanții locali au descoperit neclarități privind statutul angajaților din structurile actuale, procesul de tranziție către noul model și impactul asupra școlilor din teritoriu. Ministerul a precizat că reforma se află în etapa consultărilor publice, iar observațiile venite din teritoriu vor fi analizate înainte de definitivarea cadrului normativ. Reforma „Restart în educație” este considerată una dintre cele mai ample inițiative din ultimii ani în domeniul educației, cu potențialul de a schimba fundamental modul în care școala moldovenească este administrată.

TESTE UNICE LA EXAMENE PENTRU ELEVII DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL TEHNIC

Aproape 2.000 de elevi din învățământul profesional tehnic au trecut, în această săptămână, printr-un examen de calificare organizat după standarde naționale unice, într-un sistem care urmărește să asigure evaluarea obiectivă și comparabilă a competențelor profesionale la nivelul întregii țări. În total, 1.870 de absolvenți din 24 de colegii și centre de excelență au susținut probele de examen în 17 centre externe, special amenajate pentru această sesiune. Este al doilea an consecutiv în care Ministerul Educației și Cercetării aplică modelul testelor unice, inspirat din procedurile utilizate la examenul național de bacalaureat.

Candidații au reprezentat opt programe de formare profesională: Contabilitate, Planificarea și administrarea afacerilor, Turism, Mercologie, Învățământ primar, Finanțe și bănci, Jurisprudență – calificarea Grefier și Educație timpurie – calificarea Educator. Cei mai mulți participanți au provenit din domeniul contabilității, urmat de turism și jurisprudență.

O caracteristică esențială a sistemului este faptul că examenele nu sunt organizate în instituțiile în care învață candidații. Probele au fost desfășurate în centre externe moni-

torizate video, iar lucrările au fost transmise pentru verificare centralizată în cadrul Centrului Republican de Evaluare din Chișinău.

Potrivit autorităților din domeniul educației, modelul contribuie la crearea unor condiții egale pentru toți absolvenții și la uniformizarea standardelor de evaluare în învățământul profesional tehnic. Evaluarea centralizată reduce diferențele dintre instituții și oferă o imagine mai clară asupra nivelului real de pregătire al candidaților.

Centrele de examen au funcționat în municipiul Chișinău și în alte localități ale țării, inclusiv Bălți, Briceni, Cahul, Dondușeni, Drochia, Edineț, Hâncești, Orhei, Râșcani, Soroca, Ungheni, precum și în UTA Găgăuzia.

Comparativ cu sesiunea din anul trecut, când aproximativ 1.000 de elevi din patru programe de formare profesională au susținut examene în baza testelor unice, ediția din acest an a înregistrat o extindere semnificativă. Numărul programelor incluse s-a dublat, iar cel al candidaților a crescut până la 1.870. Rezultatele preliminare urmează să fie afișate la 1 iulie curent, dată la care candidații vor putea depune și eventualele contestații.

Locuri rezervate și burse pentru tinerii romi

Elevii și tinerii de etnie romă vor avea acces, începând cu anul de studii 2026-2027, la un pachet extins de facilități educaționale, menit să încurajeze continuarea studiilor și să reducă inegalitățile existente în sistemul de învățământ. Autoritățile din educație anunță introducerea unor mecanisme speciale de admitere, locuri rezervate și programe de susținere financiară destinate acestei categorii de beneficiari.

Noile măsuri au fost prezentate de Ministerul Educației și Cercetării în cadrul unei reuniuni la care au participat reprezentanți ai instituțiilor publice, organizațiilor

rome, mediatorilor comunitari și partenerilor de dezvoltare. Potrivit prevederilor anunțate, la admiterea în clasa I și în clasa a X-a va fi rezervată o cotă de 10% dintre

locurile disponibile pentru copii și elevii de etnie romă. În același timp, absolvenții de gimnaziu care promovează examenele naționale vor putea beneficia de proceduri speciale pentru continuarea studiilor liceale.

Facilitățile vor viza și învățământul profesional-tehnic, colegiile, centrele de excelență și instituțiile de învățământ superior. Candidații romi vor fi exonerati de plata taxei de înscriere la concursurile de admitere și vor avea acces la locuri finanțate din bugetul de stat. De asemenea, cei admiși inițial la studii cu taxă vor putea fi transferați ulterior pe locurile bugetare rezervate în cadrul cotei speciale.

Autoritățile au anunțat continuarea Programului bursei de merit destinat elevilor și studenților de etnie romă. În

anul de studii 2026-2027, sprijinul financiar va fi acordat pentru 120 de beneficiari din diferite trepte de învățământ, inclusiv licee, școli profesionale, instituții profesionale-tehnice post-secundare și universități. Valoarea bursei va constitui 1.200 de lei lunar pentru fiecare beneficiar.

Reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării susțin că măsurile urmăresc eliminarea

obstacolelor care limitează accesul la educație și crearea unor condiții mai favorabile pentru integrarea școlară și profesională a tinerilor romi. Totodată, participanții la reuniune au evidențiat importanța colaborării dintre instituțiile statului, comunitățile rome și organizațiile partenere pentru creșterea nivelului de educație și participare școlară în rândul acestei populații.

BANCA MONDIALĂ: ECHIPAMENTE MODERNE PENTRU ELEVII DIN MICLEUȘENI ȘI BOLDUREȘTI

Două gimnazii din regiunea centrală a țării au fost dotate cu dispozitive interactive și echipamente IT, care vor fi utilizate în timpul orelor. Este vorba de Gimnaziul „Ion Creangă” din satul Micleușeni, raionul Strășeni, cu peste 180 de elevi și 16 cadre didactice, precum și de Gimnaziul „Valeriu Bulicanu” din Boldurești, Nisporeni, cu circa 280 de învățăcei și 16 dascăli.

Echipamentele au fost instalate în săli de clasă în vederea contribuției la modernizarea procesului educațional, oferind acces mai facil la metode interactive de predare și învățare. De remarcat că dotările au fost realizate grație Proiectului „Îmbunătățirea Calității Educației”, finanțat de Banca Mondială.

Reprezentanți ai instituțiilor de învățământ și ai Consiliului Elevilor sunt de părere că noile echipamente digitale, tehnica IT și dispozitivele interactive sunt de mare folos la lecții. Noile tehnologii urmează să contribuie totodată la dezvoltarea competențelor digitale.

Sorin Vulpe, elev la Gimnaziul „Ion Creangă”, spune că „Într-o clasă modernă se învață mult mai ușor, iar informațiile se asimilează mult mai bine. Fără îndoială, în astfel de condiții școlarii chiar sunt motivați să vină cu bucu-

rie la lecții și să învețe rodnic”. Iar administrația Gimnaziului „Valeriu Bulicanu” a venit cu o declarație în care se menționează că utilizarea acestor tehnologii îi motivează pe pedagogi să exploreze noi platforme digitale. De asemenea, astfel se stimulează procesul de proiectare a demersului didactic, ca și cel de predare și evaluare la clasă.

Per total, la nivel național 290 de instituții de învățământ – școli și grădinițe – au beneficiat prin acest proiect de dotări cu echipamente digitale, în cadrul unui concurs anunțat de Ministerul Educației și Cercetării. De acest suport vor avea parte peste 100 000 de copii și circa 15 000 de cadre didactice, investiția valorând peste 15,5 milioane de lei.

Instituțiile beneficiare fac parte dintr-un program de selecție publică organizat de MEC. În cadrul proiectului, 200 de școli și 200 de grădinițe au fost selectate pentru dotări cu mobilier, echipamente moderne și materiale didactico-metodice.

Cor. UPP

Civic LAB: Granturi de 40 000 de lei pentru tineri

Programul de Inițiativă „Civic LAB” oferă tinerilor din R. Moldova posibilitatea de a obține finanțare de până la 40 000 de lei pentru a implementa proiecte care aduc schimbări pozitive în comunitățile lor. Programul susține inițiativă dezvoltate de tineri destinate tinerilor, în domeniul de țin de siguranță și bunăstare în mediul educațional, participarea civică, educația non-formală și dezvoltarea personală.

La concursul de accesare a granturilor pot participa persoane cu vârstă cuprinse între 14 și 35 de ani. Ele trebuie să formeze echipe împreună cu colegii și partenerii din comunitate, transformând o nevoie locală într-un proiect cu impact real.

Inițiativele selectate în cadrul ediției din acest an vor beneficia de suport metodologic și oportunitatea de a contribui la dezvoltarea comunității, prin creșterea implicării tinerilor în procesele de luare a deciziilor. Dosarele pot fi depuse până la 29 iunie curent, ora 17:00, iar proiectele selectate vor fi implementate în perioada august-noiembrie 2026.

Programul „Civic LAB 3.0” este pus în valoare de către Agenția Națională pentru Tineret, în cadrul Fondului Comun pentru Împunerea tinerilor și dezvoltarea Centrelor de Tineret din R. Moldova. Fondul Comun este susținut de Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională pentru Tineret, Swiss Cooperation in Moldova și UNFPA (Fondul Națiunilor Unite pentru Populație).

Salonul Internațional de Inventică și Antreprenoriat Inovativ a reunit peste 1500 de participanți la Chișinău

Timp de două zile, Chișinău a devenit un important centru al creativității și cercetării aplicate, găzduind Salonul Internațional de Inventică și Antreprenoriat Inovativ. Evenimentul, organizat în perioada 19-20 iunie a.c. la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, a reunit peste 1500 de participanți din Republica Moldova și din alte state ale lumii.

Inventatori, cercetători, profesori, antreprenori, studenți și elevi din România, Ucraina, Polonia, Cehia, Iordania, Thailanda și Camerun au prezentat proiecte și soluții inovatoare menite să răspundă provocărilor actuale din educație, tehnologie, industrie și domeniul social. Pe parcursul manifestării, vizitatorii au avut ocazia să descopere invenții brevetate, rezultate ale cercetărilor științifice transformate în produse și servicii utile, inițiative antreprenoriale cu potențial de dezvoltare, dar și creații artistice care au demonstrat legătura dintre imaginație și inovație.

Un accent aparte a fost pus pe implicarea tinerei generații. Elevii și

studenții au prezentat propriile proiecte în cadrul secțiunilor dedicate tinerilor inventatori și antreprenori, demonstrând că ideile valoroase nu au vârstă și că viitorul inovării se construiește încă de pe băncile școlii.

Salonul a oferit participanților nu doar posibilitatea de a-și expune realizările, ci și un spațiu de dialog între mediul academic, sectorul de afaceri și comunitatea cercetătorilor. Schimbul de experiență și colaborările inițiate în cadrul evenimentului au confirmat rolul

acestuia ca platformă de promovare a excelenței și a transferului de cunoștințe.

La ceremonia de închidere, cele mai apreciate proiecte au fost recompensate cu medalii, cupe și diplome, recunoscând astfel efortul și contribuția autorilor la dezvoltarea culturii inovării și antreprenoriatului. Organizatorii consideră că succesul ediției din acest an demonstrează interesul tot mai mare pentru cercetare, creativitate și valorificarea ideilor cu impact în societate.

Apelul mediului academic din R. Moldova și România către președinții ambelor țări: „Reîntregirea poporului român reprezintă o opțiune legitimă”

Comunitatea academică română de pe ambele maluri ale Prutului a adresat un mesaj președinților României și Republicii Moldova, prin care solicită inițierea unei reflecții instituționale și academice asupra perspectivei reîntregirii poporului român, în contextul provocărilor geopolitice actuale și al parcursului european al Republicii Moldova, comunică Agenția Informațională de Stat Moldpres.

În document, comunitatea academică subliniază că evoluțiile internaționale actuale impun examinarea tuturor opțiunilor democratice și constituționale privind viitorul comun al românilor: „Consiliul Academic Român consideră că este necesară examinarea calmă, riguroasă și responsabilă a tuturor soluțiilor democratice, constituționale și europene care pot asigura viitorul comun al românilor de pe ambele maluri ale Prutului. Între aceste soluții, reîntregirea poporului român reprezintă o opțiune legitimă, întemeiată pe unitatea de limbă, cultură, istorie, spiritualitate, adică pe identitatea națională românească”.

Semnatarii accentuează că o eventuală reîntregire nu trebuie privită ca o reacție emoțională sau conjuncturală, ci ca rezultatul unui proces democratic și al unei analize aprofundate: „Reîntregirea nu poate fi expresia unei presiuni politice de moment, ci rezultatul unei voințe democratice asumate de cetățenii celor două state românești, în deplin respect față de normele constituționale, principiile europene și dreptul internațional. Viitorul românilor trebuie decis de români, în mod democratic”. În acest context, comunitatea academică propune constituirea unei comisii

comune de reflecție strategică, formată din experți din cele două state, elaborarea unui studiu academic privind premisele istorice, juridice și economice ale apropierei dintre România și R. Moldova, precum și inițierea unui dialog public amplu asupra opțiunilor de viitor. Totodată, semnatarii apreciază că actualul context european creează condiții favorabile pentru o asemenea dezbatere.

„Este nefiresc ca cea mai mare parte a unui popor să facă parte din structurile democratice europene, iar o parte mai mică să nu facă parte din aceste structuri. Într-o situație similară, imediat după căderea comunismului, un alt popor și factorii responsabili ai Uniunii Europene au găsit soluția cea mai bună de urmat. Și acum, în cazul românilor, se poate aplica o formulă similară, adaptată condițiilor actuale”, se spune în document.

Mesajul a fost adoptat la sediul Academiei de Științe a Moldovei și este semnat de reprezentanți ai principalelor academii și instituții academice din România și Republica Moldova, în frunte cu președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, și președintele Academiei de Științe a Moldovei, Ion Tighineanu.

Robert BARBUȚA, printre cei patru absolvenți ai IPLT „Orizont” din Chișinău cu trei note de 10 echivalate la Bacalaureat

„Performanța este rezultatul unei munci constante”

Robert Barbuța se numără printre cei patru absolvenți ai IPLT „Orizont” din capitală care au susținut o singură probă la examenul național de Bacalaureat, celelalte trei fiind echivalate cu nota 10 datorită performanțelor academice excepționale. Pasionat de matematică și informatică încă din copilărie, Robert a reprezentat Republica Moldova la numeroase concursuri internaționale, obținând rezultate

remarcabile și construindu-și, pas cu pas, un parcurs impresionant. Dincolo de medalii și performanțe, el este un tânăr care crede în puterea educației, mentoratului și munci constante. În interviul de mai jos, tânărul vorbește despre provocările și reușitele sale, despre experiențele care l-au format și planurile pe care le are odată cu începerea studiilor la TU Delft, în Olanda.

- Robert, ești unul dintre cei patru absolvenți ai Liceului „Orizont” care au susținut o singură probă la Bacalaureat. Cum ai primit această veste?

- Vestea a venit ca o confirmare extraordinară a efortului depus pe parcursul tuturor acestor ani de liceu. Sincer să fiu, am fost extrem de bucuros când am realizat că munca constantă de la olimpiade a reușit, în final, să-mi aducă această scutire de o perioadă foarte stresantă, cum este de obicei sesiunea de examene. A fost o senzație clară de ușurare și, simultan, un sentiment de mândrie că pot reprezenta liceul cu un asemenea rezultat, alături de colegii mei. Este extraordinar să observi cum pasiunea ta pentru un anumit domeniu te răsplătește în moduri atât de practice la final de drum.

- Ce înseamnă pentru tine faptul că ai obținut trei note de 10 din oficiu?

- Înseamnă, în primul rând, foarte multă libertate. Am câștigat libertatea de a-mi concentra toată atenția asupra admiterii la facultate și asupra pasiunilor mele tehnice, în loc să învăț mecanic pentru niște examene standardizate. Evident, reprezintă și o recunoaștere formală a rezultatelor obținute la competițiile de profil. Aceste trei note de 10 nu au apărut peste noapte, ci sunt consecința directă a orelor nesfârșite petrecute rezolvând probleme de matematică și proiectând arhitecturi de cod. Când petreci zeci de ore pe săptămână pentru a înțelege algoritmi complecși, efortul se acumulează treptat, iar aceste note reprezintă încununarea acelei etape. Este o validare care oferă multă liniște și încredere.

- Cum ai împăcat pregătirea pentru olimpiade cu cerințele școlii și ale Bacalaureatului?

- Nu a fost mereu ușor, însă secretul constă într-o organizare atentă și o distribuție corectă a sarcinilor. Am încercat să fiu cât mai prezent și activ în timpul lecțiilor de la clasă, astfel încât să nu fie nevoie să recuperez multă materie acasă. Timpul câștigat îl foloseam suplimentar pentru matematică sau programare competitivă. Profesorii de la „Orizont” au dat dovadă de multă înțelegere și au oferit toată susținerea posibilă, creând acea flexibilitate necesară în perioadele extrem de aglomerate dinaintea competițiilor importante. Când simțeam că sarcinile se adună, făceam un pas în spate, planificam totul pe zile și rezolvam problemele pe rând, fără panică.

- Când ai descoperit pasiunea pentru matematică și informatică? Există un profesor care te-a inspirat să urmezi acest drum?

- Pasiunea pentru matematică a prins rădăcini undeva prin clasele primare, când am descope-

rit cât de mult îmi place să rezolv puzzle-uri logice și să găsesc tipare ascunse în numere. Informatica a sosit puțin mai târziu în viața mea, când am înțeles că pot folosi matematica drept instrument pentru a crea lucruri concrete prin linii de cod. Pe acest drum lung am avut marele noroc să întâlnesc mentori extraordinari. Sunt profund recunoscător domnului profesor de matematică Marcel Teleucă și domnului profesor de informatică Sergiu Corlat. Dumnealor m-au inspirat cu adevărat să urmez acest parcurs tehnologic și au reușit să-mi mențină curiozitatea mereu vie. Fără sprijinul lor necondiționat, răbdarea și provocările constante pe care mi le-au oferit în orele de pregătire, nu aș fi reușit să ajung la aceste performanțe. Ei sunt motivul pentru care am prins atât de mult curaj să ținesc cât mai sus.

- Ai reprezentat Republica Moldova la multe competiții internaționale. Care experiențe te-a marcat cel mai mult?

- Fiecare competiție are farmecul ei, însă emoțiile trăite la concursurile internaționale mari, unde întâlnești elevi pasionați din întreaga lume, rămân unice. Cel mai mare impact asupra mea l-a avut atmosfera generală de comunitate și colaborare. Faptul că poți sta la aceeași masă cu tineri veniți din alte țări pentru a discuta soluții optime la probleme complexe este o experiență care deschide orizonturi noi. Te face să înțelegi instantaneu cât de vastă și interconectată este lumea științelor exacte și câte perspective noi poți asimila. Aceste interacțiuni umane și profesionale contează uneori la fel de mult precum concursul propriu-zis.

- Ai obținut medalia de bronz la Olimpiada Balcanică de Matematică. Ce a însemnat această performanță pentru tine?

- A fost o bucurie imensă și o validare clară a sutelor de ore de studiu individual. Îmi amintesc perfect că subiectele au fost de o dificultate ridicată, în special la geometrie și algebră. Prin urmare, în momentul în care am văzut rezultatele finale, am simțit că toată acea pregătire intensă a meritat din plin. Medalia de bronz mi-a oferit o doză uriașă de încredere în propriile forțe și a reprezentat o motivație solidă pentru a munci și mai mult pe viitor.

- La doar 18 ani ai fost profesor voluntar de matematică și informatică. Ce te-a motivat să îi înveți pe alții?

- Mereu am fost de părere că înveți și îți consolidezi cel mai bine cunoștințele atunci când încerci să explici materia în mod clar altcuiva. Dincolo de acest aspect de dezvoltare personală, am dorit pur și simplu să ofer ceva comunității, așa cum mi-a oferit și ea. Când lucram alături de elevi din liceu pentru a le

forma gândirea logică sau când pregăteam tinerii de la clubul de matematică din gimnaziu, observam în ochii lor aceeași curiozitate autentică pe care o aveam și eu la vârsta lor. Satisfacția pe care o simți când un copil înțelege un concept abstract dificil datorită explicațiilor tale este inegalabilă.

- Calificarea la Olimpiada Internațională de Matematică (IMO) a fost o realizare importantă, însă nu ai putut participa din cauza unor probleme administrative. Cum ai gestionat această situație?

- A fost, cu siguranță, un moment extrem de frustrant la început. Să depui eforturi uriașe, să treci de toate etapele de selecție și apoi să fii blocat de o simplă problemă birocratică este greu de acceptat. Am ales, totuși, să privesc partea productivă a lucrurilor. Cunoștințele avansate acumulate în timpul pregătirii pentru IMO rămân ale mele și vor reprezenta un avantaj important în anii următori. Am decis să merg înainte cu fruntea sus și să folosesc acel timp pentru a mă pregăti și mai bine pentru viitor.

- Ai fost implicat în organizarea competițiilor și în proiectul FIRST LEGO League. Ce ai învățat despre conducerea unei echipe?

- Munca tehnică în cadrul proiectului FIRST LEGO League a

demonstrat clar că o echipă este exact atât de puternică pe cât de eficientă este comunicarea dintre membrii ei. În robotică, lucrurile nu funcționează mereu perfect din prima încercare: codul poate genera erori neașteptate, iar mecanismele fizice se pot bloca. Din poziția de lider de echipă, am învățat că este esențial să ai răbdare, să știi să ascuți ideile fiecăruia și să construiești un mediu sigur, în care greșeala este privită ca un pas firesc spre soluția corectă. Munca în echipă presupune multă empatie, dar și coordonare riguroasă.

- Cum vezi viitorul informaticii și ce rol ți-ar plăcea să ai în acest domeniu?

- Informatica avansează într-un ritm amețitor, în special în zona algoritmilor de inteligență artifi-

ală și a procesării datelor. Cred cu tărie că viitorul societății va fi definit de modul în care vom ști să aplicăm tehnologia pentru a rezolva eficient probleme reale. Mi-ar plăcea să am un rol activ în această transformare, fie prin dezvoltarea unor soluții software scalabile, fie prin activitate în cercetare avansată. Scopul meu este să combin gândirea analitică formată prin matematică cu inteligența artificială pentru a construi instrumente care schimbă în bine lumea din jurul nostru.

- Cum reușești să construiești o comunitate în jurul educației STEM?

- Secretul pornește de la o pasiune sinceră și de la capacitatea de a crea un spațiu prietenos și incluziv. Atunci când organizezi concursuri sau pregătești elevi mai mici, este important să nu te poziționezi superior, ci să devii un adevărat mentor și partener de echipă. O comunitate durabilă se construiește prin colaborare constantă, prin discuții libere despre idei și prin oferirea de ajutor reciproc. În momentul în care observ dedicarea ta și dorința sinceră de a-i vedea progresând, tinerii devin mult mai motivați, se implică activ și atrag în această comunitate STEM și alți colegi la fel de curioși.

- Spui că acorzi atenție fitnessului și sănătății. De ce?

- Studiul aprofundat al matematicii și sesiunile lungi de programare necesită o concentrare

mentală intensă și foarte multe ore petrecute în poziție sedentară. Dacă ignori starea corpului tău, la un moment dat și mintea va avea de suferit. Antrenamentele de fitness reprezintă o modalitate excelentă de deconectare, reduc stresul acumulat și contribuie la menținerea unui nivel ridicat de energie. Aceasta este, de fapt, o formă de disciplină personală care se transferă și în viața academică. O minte ageră are întotdeauna nevoie de un corp sănătos și puternic.

- Ai ales să îți continui studiile în Olanda, la Delft, la Computer Science. De ce această destinație?

- Universitatea TU Delft este recunoscută la nivel mondial pentru excelența academică în domeniul ingineriei și tehnologiei. Am ales Țările de Jos deoarece oferă un mediu universitar extrem de dinamic, orientat spre inovație și aplicații practice. Programul de Computer Science acoperă exact domeniile pe care îmi doresc să le aprofundez, în special algoritmi și informatica de nivel înalt. Când am urmărit procesul de admitere și am văzut că mă aflu într-o poziție foarte bună în clasamentul final, am fost și mai motivat să ajung acolo pentru a studia alături de unii dintre cei mai talentați studenți din lume.

- Care este cea mai mare provocare pe care o anticipezi odată cu plecarea la studii?

- Consider că adaptarea rapidă la un nou stil de viață, complet independent, va reprezenta cea mai mare provocare. Mutarea într-o altă țară, departe de familie și de grupul de prieteni, înseamnă că va trebui să îmi construiesc rapid o nouă rutină. Va trebui să gestionez singur bugetul personal, timpul liber și, bineînțeles, un volum mare de studiu. Cu toate acestea, privesc aceste provocări ca pe niște etape firești în procesul de maturizare și sunt extrem de nerăbdător să încep această nouă experiență.

A intervievat

Silvia ȚURCAN

Victoria Fonari a provocat vara și lectura la Biblioteca „Transilvania” din Chișinău

Victoria Fonari este poetă, prozatoare, critic literar, publicistă, dr. în filologie, conf. univ., membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și președintă a Uniunii Jurnaliștilor Profesioniști din România, filiala Chișinău. A debutat cu placheta *Zbor în antiteză* (2000). Alte cărți semnate de ea: *Factorul intelectual și sentimental în opera lui Aureliu Busuioc* (critică literară), *Hermeneutica literară*, *Sarea Pasiunii* (poezie), *Umbra fulgului* (poezie), *Aleile de corali* (poezie), *Proiecții ale mitului în creația lui Victor Teleucă*, *Leo Butnaru și Arcadie Suceveanu* (critică literară), *Atingerea de aripi* (poezie), *La marginea absolutului* (ediție de versuri bilingvă română și franceză), *Olimp și Hades* (poezie și fotografie, România). A scris și cărți pentru copii: *Pe spinarea unui leu călare prin Chișinău*, *Jurnalul din muzeu: detectivi din Chișinău*.

Recent, Victoria Fonari a fost invitată la Biblioteca „Transilvania” din Chișinău să provoace vara și lectura. M-am exprimat la modul general deloc întâmplător, deoarece a fost o alegere potrivită ca în cadrul taberei de vară pentru copii cu genericul „Provocarea verii. Chișinău-590” de la bibliotecă să vină anume această autoare, activitatea căreia e la un început prolific de vară creatoare cu rezultate palpabile în domeniul artistic și științific.

Până a trece la întâlnirea propriu-zisă, voi face o scurtă trecere în revistă a traseului literar al dumeaei. Faptul că este născută în primăvară, de Ziua Femeilor, precum mi-am intitulat și medalionul din anul trecut, publicat în săptămânalul „Univers Pedagogic pro”, nr.10 (940), 6 martie, se vede că i-a predestinat soarta și firea romantică, sentimentală. E suficient să ne referim la titlurile cărților publicate ca să ne convingem de aceasta începând cu *Zbor în antiteză*.

De fapt, înainte de venirea invitatei, când mă aflu în fața participanților la programul de lectură „Provocarea verii”, am anticipat întâlnirea scriitoarei cu copiii de la Biblioteca „Transilvania”, lecturând un poem din cartea „Sarea Pasiunii”. Iată un fragment din finalul acestei creații: „De la pământ spre cer –/ Conturează albastru/ Galbenul mozaic/ Devin culoare/ Sunt undă?/ Ce delectare/ Între pământ și soare” („Între cer și pământ”). Volum pe care autoarea mi-a scris următorul autograf: „Sufletistului, artistului publicist, domnului A.V., cu respect și recunoștință, autoarea. 20/04/05”. A fost de fapt unul dintre primele autografe acordate de Victoria Fonari.

Ziceam că V. Fonari a fost o alegere potrivită pentru „Provocarea verii” din anul acesta, deoarece în cărțuia amintită anterior are și o poezie intitulată *Vara*: „sărutul luminii/ în valuri de mare/ ne îmbrățișează în scoica universului”. Atmosfera verii și vacanței o întâlnim și în alt volum, *Aleile de corali*. Citez câteva versuri de la începutul și finalul poeziei „Impresionism maritim”: „Marea pictează drumul lunii/ În tehnica impresionistilor?/ Apoi dorește să picteze și soarele.../ E iluzie că voi o fotografiati/ Ea pictează cu nisip, apă, sare/ Nori și răsărit, și corăbii, pești și oameni”. Firea romantică o depistăm și în poemul „Zbor în antiteză” din același volum: „Iar eu atât de mult doresc să zbor/ Un vânt să simt în față”. Și pe această carte m-am ales cu un autograf care poate fi un prilej de prie-

tenie literară și artistică: „Sugestivului A.V., care sfidează ceața. Cu recunoștință, autoarea. 21.11.2012”. Apoi a urmat un alt autograf pe cartea „La marginea absolutului”, din care ies la iveală afinități de interese și pasiuni artistice: „Un artist al imaginii în fotografie și în reportaj, dl. A. V. Vă ofer un măștișor poetic împletit din două limbi, româna și franceza, cu respect și prețuire, autoarea. 21.03.2016. De Ziua Internațională a Poeziei”.

Dar cel mai bine o reprezintă pe Victoria Fonari cărțuia de buzunar *Olimp și Hades*, care nu știu de ce este omisă din unele fișiere biografice. Recunosc că mi-a scăpat și mie să fac trimitere la ea în articolul de care pomeneam anterior. Poate, din motiv că a apărut la Onești, România, în 2020, și posibil într-un tiraj limitat. Am intrat în pose-

sia unui exemplar cu următoarea dedicație (autograf): „Dlui A.V., între poezie și fotografie, cu recunoștință, autoarea. 17.11.2020”. Este o carte bijuterie cu poezii și fotografii de V. Fonari. Pozele reprezintă imagini din orașul Chișinău, dar și din alte capitale europene. Pe coperta a patra are o referință a pictorului Aurel Guțu, stabilit cu traiul la București: „Victoria Fonari este poeta care îndrăgostită de cuvinte le adună în suflet când acestea înfloresc, și abia atunci face din ele buchete”.

Voi încununa această salbă de autografe cu cel mai recent acordat pe cartea pentru copii, proaspăt editată, care încă miroase a vopsea tipografică, „Jurnalul din muzeu. Detectivi din Chișinău”, ilustrații de Carolina Naconecini-Bojoga: „Dlui A.V., cu recunoștință pentru că mă susțineți în domeniul jurnalistic, în sfera literaturii artistice! Succese în toate proiectele dvs. Cu recunoștință, pentru „Provocarea verii” de la Biblioteca „Transilvania”. 5.06.2026”. Acest text demonstrează care este diferența dintre un autograf pentru o bibliotecă și cel acordat unei persoane concrete, pe care autorul o cunoaște suficient de bine. Or, alta e situația când scriitorul acordă un autograf unui cititor pe care îl vede pentru prima oară.

Acum mă voi referi la întâlnirea protagonistei cu copiii din cadrul taberei „Provocarea verii”, organizate de Biblioteca „Transilvania”. Victoria Fonari a venit la Ciocana „pe spinarea unui leu zburător”. De fapt vorba e de prima ei carte pentru copii, „Pe spinarea unui leu prin orașul Chișinău”, la care s-a

referit în ultimul său interviu regretatul Victor Prohin (a se vedea articolul „Ne-a părăsit bonomul și blajinul Victor Prohin” din „Univers Pedagogic pro”, nr.22 (999), 4 iunie 2026). Scriitoarea fiind pedagog, profesor universitar și având o vastă experiență a întâlnirilor cu tinerii cititori, a reușit cu brio să capteze atenția copiilor de la „Provocarea verii” din sectorul Ciocana al capitalei. Astfel, le-a trezit interesul pentru lectură, organizând și un concurs incitant de memorie. În consecință, scriitoarea a acordat mai multe autografe copiilor, de aici am și pornit capăt de vorbă cu autoarea:

„E bine că autografele se oferă la finalul întâlnirii ori lansării de carte. E acel moment de a simți cititorii, de a vedea publicul, de a observa cum a avut loc acest tandem de discuții, de întrebări. Iar cartea pentru copii de fiecare dată înseamnă și un joc. Pentru mine personal, este un prilej de a mă apropia de lumea propriei copilării. Evenimentul cultural în sine începe să fie valorificat printr-o dinamică care vine din partea publicului. Vă sunt foarte recunoscătoare pentru faptul că m-ați invitat. Biblioteca „Transilvania” este foarte îndrăgită de colegii noștri de la UZPR și acest lucru l-am menționat și într-

directoarea Bibliotecii „Transilvania”: „Ploaia un pic a speriat copiii pe 2 iunie, când a fost prima zi a Programului „Provocarea verii”, dar până la sfârșitul zilei cu toții au fost prezenți. Avem un proiect întocmit, bine pus la punct anume cu privire la aniversarea a 590 de ani ai Chișinăului. Astăzi am avut-o în calitate de invitată pe Victoria Fonari. Am aflat unele lucruri noi despre Chișinău. A fost o întâlnire foarte frumoasă, memorabilă, cu discuții aprinse pe marginea cărții „Pe spinarea unui leu prin orașul Chișinău”. Doamna scriitoare a organizat un concurs de erudiție și memorie în baza acestei cărți, participanții răspunzând la mai multe întrebări. Copiii au fost foarte activi și interesați de jocul ce li s-a propus, îmbogățindu-și cunoștințele despre Chișinău. La buna organizare a Programului de lectură, și-a adus contribuția secția Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” - Memoria Chișinăului. Spre bucuria participanților, copiii vor avea parte de excursii gratuite la Grădina Botanică. Ne bucurăm că Biblioteca e în permanentă schimbare, pentru ca vara copiii să îmbine utilul cu plăcutul, având un loc preferat și confortabil unde să se poată delecta cu lectura. Să-i mai susținem de la telefoanele mobile, gadgeturi și rețele sociale. Să-i facem să gândească de sine stătător ca să devină buni cetățeni ai societății noastre”.

La rândul său, bibliotecara Svetlana Rotaru, responsabilă de programul primelor zile a „Provocării verii”, a specificat că „Nu m-am așteptat ca acești copii să fie atât de activi și ingenioși, responsabili și receptivi la orice întrebare care li se pune. Avem niște copii deștepți, inteligenți, e o plăcere să lucrezi cu ei. Cu Doamne ajută, să fie într-un ceas bun”.

Să încheiem cu ceea ce am început, adică cu protagonista întâlnirii, venind cu o mostră din volumul *Olimp și Hades* „Lectură”: „În umbra nopții/ stelele scriu versuri/ pe care le citesc îndrăgostiții”. Iată și în acest fel ne poate provoca vara. La final, îl voi cita pe acad. Mihai Cimpoi ca să punem punctul pe „i”, adică să finalizăm pe o notă majoră și oportună. Pentru Victoria Fonari „totul e pasiune, fericire, dragoste, totul e viu și aflat în stadiul incipient al vieții care se naște din trăiri candidă”, de început de vară a naturii, dar și a vieții ei, vom adăuga noi.

Andrei VIZIRU

Dlui Andrei Viziru,
cu recunoștință pentru
că mă susțineți
în domeniul jurnalistic,
în sfera literaturii artistice!
Succese în toate
proiectele dvs.
Cu recunoștință
pentru „Provocarea verii”
de la biblioteca
„Transilvania”
05.06.2026
V. Fonari

Cum recunoaștem progresul unui copil la finalul grupei pregătitoare

La finalul grupei pregătitoare, mulți părinți își pun aceeași întrebare: este copilul meu pregătit pentru pasul următor? De cele mai multe ori, răspunsul este că succesul acestui prim an de școală nu se măsoară doar prin câte litere recunoaște copilul sau până la ce număr poate număra, ci printr-un ansamblu de competențe care îi vor susține dezvoltarea pe termen lung.

Grupa pregătitoare reprezintă primul contact organizat cu mediul școlar și are rolul de a facilita trecerea de la universul copilăriei timpurii la cerințele învățării formale. În acest proces, accentul este pus pe dezvoltarea echilibrată a copilului, nu pe performanță academică în sensul tradițional al cuvântului.

Un copil care finalizează cu succes această etapă este, înainte de toate, capabil să comunice mai clar, să asculte și să înțeleagă mesaje simple, să participe la dialog și să își exprime gândurile și emoțiile.

În egală măsură, începe să descopere logica numerelor, relațiile dintre obiecte și fenomenele din lumea care îl înconjoară.

La fel de importante sunt competențele socioemoționale. Capacitatea de a respecta reguli, de a colabora cu colegii, de a-și gestiona emoțiile și de a manifesta empatie reprezintă achiziții esențiale pentru integrarea armonioasă în comunitatea școlară.

Adesea, acestea cântăresc la fel de mult ca rezultatele obținute în activitățile de învățare.

Nu trebuie neglijată nici dezvoltarea fizică și motrice. Deprinderi aparent simple, precum utilizarea corectă a instrumentelor de scris, coordonarea mișcărilor sau menținerea atenției în timpul unei activități constituie baza pentru

numeroase provocări pe care copilul le va întâlni în anii următori de școală. Din această perspectivă, grupa pregătitoare nu ar trebui privită ca un examen al copilului, ci ca o etapă de acomodare, explorare și creștere. Reperetele de dezvoltare oferă orientare și sprijin, nu criterii rigide de comparație între copii. Fiecare elev evoluează în propriul ritm, iar rolul adulților este să observe progresul, să încurajeze

curiozitatea și să ofere sprijin acolo unde este nevoie.

În fond, cea mai valoroasă realizare a grupei pregătitoare nu este acumularea unui anumit volum de cunoștințe, ci formarea încrederii în sine, a dorinței de a învăța și a bucuriei de a descoperi lumea. Acestea sunt, poate, cele mai importante lecții cu care un copil ar trebui să pășească în clasa I.

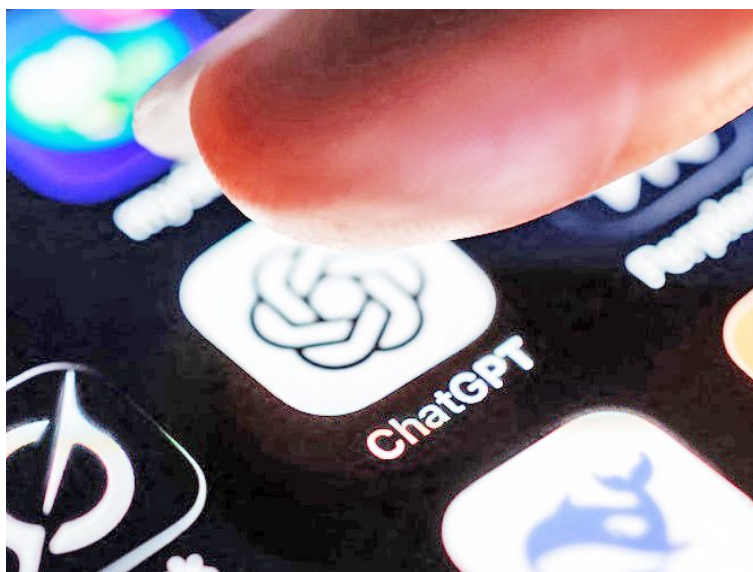
Norvegia limitează utilizarea inteligenței artificiale în școlile primare

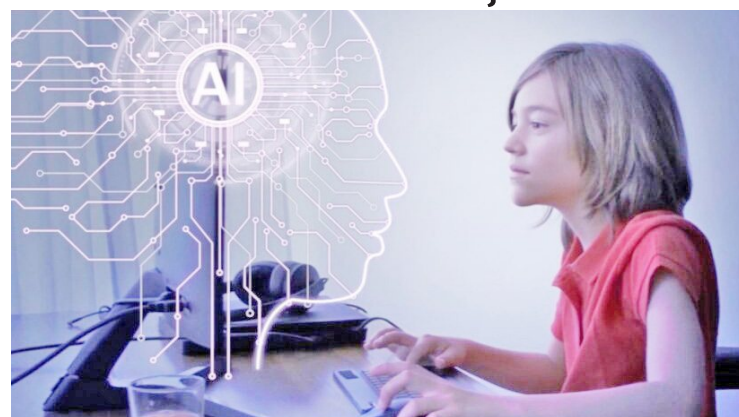
Norvegia va introduce, începând cu anul școlar 2026-2027, o interdicție privind utilizarea instrumentelor de inteligență artificială de către elevii din clasele I-IV. Autoritățile de la Oslo consideră că, în primii ani de școală, accentul trebuie pus pe formarea competențelor fundamentale de citire, scriere și calcul, fără dependență de tehnologiile bazate pe IA.

Pentru elevii de gimnaziu, utilizarea acestor instrumente va fi permisă, însă doar cu prudență și sub supravegherea profesorilor. Guvernul susține că introducerea treptată a tehnologiilor digitale în procesul educațional este mai potrivită pentru dezvoltarea copiilor și consolidarea învățării autentice.

Potrivit premierului norvegian Jonas Gahr Støre, folosirea prea timpurie a inteligenței artificiale poate face ca elevii să piardă etape importante din formarea lor educațională. Oficialul a subliniat că prioritatea școlii rămâne dezvoltarea competențelor de bază, esențiale pentru orice parcurs academic și profesional.

Comisia Europeană propune noi repere pentru predarea informaticii în școli

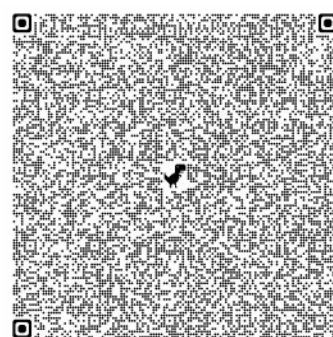
Cadrele didactice care predau informatica au la dispoziție un nou instrument de sprijin elaborat la nivel european. Comisia Europeană a publicat un set de orientări destinat școlilor și profesorilor, cu scopul de a consolida competențele digitale ale elevilor și de a adapta procesul educațional la realitățile unei societăți tot mai tehnologizate.

Documentul face parte din eforturile Uniunii Europene de dezvoltare a competențelor digitale și oferă recomandări practice pentru organizarea și desfășurarea activităților de predare a informaticii în învățământul primar, secundar și profesional. Ghidul reunește exemple de bune practici, explicații fundamentate pe cercetare, studii de caz și sugestii metodologice care pot fi aplicate direct la clasă.

Totodată, acesta promovează o abordare incluzivă a educației digitale, punând accent pe acces egal la învățare și pe dezvoltarea competențelor necesare într-o economie bazată pe tehnologie și inovare. Potrivit autorilor, educația

informatică nu înseamnă doar utilizarea instrumentelor digitale, ci și înțelegerea mecanismelor care stau la baza acestora.

În contextul dezvoltării accelerate a inteligenței artificiale, tehnologiilor bazate pe date și algoritmilor, elevii sunt încurajați să devină nu doar consumatori ai tehnologiei, ci și utilizatori critici și creatori de soluții digitale. Prin noile orientări, Comisia Europeană urmărește să sprijine școlile în scopul formării unei generații capabile să înțeleagă, să utilizeze și să valorifice responsabil tehnologiile care modelează prezentul și viitorul societății.

Aventură, joc și informații captivante despre Chișinău

Provocări frumoase au loc la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” (CAIME) în perioada estivală a anului curent, în contextul în care, la 17 iulie, municipiul Chișinău va marca 590 de ani de la prima sa atestare documentară. Acest frumos jubileu ne oferă prilejul de a redescoperi istoria, patrimoniul și valorile orașului, iar Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, a dedicat ediția din acest an a Programului estival de lectură „Provocarea verii” temei „Explorează Chișinăul la bibliotecă”.

În cadrul acestui program, copiii sunt invitați să cunoască orașul în care trăiesc, să-i descopere trecutul și prezentul, monumentele, personalitățile și locurile frumoase, folosind drept punct de plecare lectura și activitățile educative desfășurate în filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Aliniindu-se acestui concept, CAIME organizează pe parcursul verii un program complex și atractiv, după următoarele componente: Lectură, Creativitate, Aventură și, desigur, Turnirul lecturii. Fiecare dintre acestea contribuie la dezvoltarea intelectuală și personală a copiilor, stimulând curiozitatea, creativitatea, spiritul de observație și dorința de cunoaștere.

Un rol aparte îl are Turnirul lecturii, activitate care urmărește for-

marea unei deprinderi durabile de a citi. Participanții sunt provocați să lectureze zilnic minimum 20 de minute, atât în cadrul programului, cât și acasă. Pentru o motivare mai mare, copiii cronometrează timpul dedicat lecturii și își monitorizează progresul pe întreaga perioadă a verii. Această abordare transformă cititul într-o competiție prietenoasă și captivantă, iar la finalul programului sunt desemnați și premiați cei mai activi cititori.

Una dintre cele mai interesante zile tematice ale programului este dedicată subiectului „Atracțiile Chișinăului – clădiri, monumente și locuri frumoase”. Activitatea le oferă participanților ocazia de a privi capitala cu alți ochi și de a descoperi farmecul acesteia prin intermediul cărților și al experiențelor interactive. Invitata specială a zilei cu această tematică a fost scriitoarea Victoria Fonari, cadru didactic la USM, dr., conf. univ., președinte al Filialei Chișinău a Uniunii Ziariștilor

Profesioniști din România, membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Prezența autoarei constituie un moment deosebit pentru participanți, care au astfel ocazia să dialogheze direct cu una dintre cele mai active promotore a imaginii Chișinăului în literatura pentru copii. De-a lungul anilor, V. Fonari a reușit să creeze o adevărată colecție de cărți dedicate capitalei, volume care îi ajută pe cei mici să descopere orașul într-o manieră atractivă și accesibilă.

Printre cele mai cunoscute titluri semnate de autoare se numără „Pe spinarea unui leu prin orașul

Chișinău”, „Jurnalul micului călător din Chișinău”, precum și cel mai recent volum, „Jurnalul din Muzeu: detectivii din Chișinău”. Aceste cărți se bucură de un interes deosebit în rândul copiilor, deoarece îmbină aventura, jocul și informațiile despre oraș într-o formulă captivantă și educativă.

În cadrul întâlnirii, ea le-a prezentat participanților cartea „Pe spinarea unui leu prin orașul Chișinău”, invitându-i într-o călătorie imaginară prin locurile reprezentative ale capitalei. Cu multă expresivitate și căldură, autoarea a citit fragmente din volum, reușind să transforme lectura într-un spectacol al imaginației și al descoperirii.

Copiii au urmărit cu interes aventurile personajelor și au intervenit activ în discuții, demonstrând că sunt familiarizați cu multe dintre locurile descrise. Întâlnirea a oferit nu doar o experiență literară, ci și o lecție despre identitatea orașului și importanța cunoașterii patrimoniului local.

Momentul a continuat cu jocul didactic „Descoperă orașul Chișinău”, inclus în volum. Cu ajutorul unui zar de pluș, scriitoarea i-a provocat pe copii să pornească într-o călătorie prin capitală. Fiecare aruncare a zarului aducea o nouă provocare,

o întrebare sau o sarcină legată de monumente, clădiri istorice, parcuri, instituții culturale și alte simboluri reprezentative ale orașului. Participanții au identificat obiective turistice, au povestit despre locurile pe care le-au vizitat și au împărtășit propriile impresii despre Chișinău. Activitatea a fost una dinamică și plină de entuziasm, transformând procesul de învățare într-o experiență atractivă și memorabilă.

Prin asemenea activități, lectura depășește limitele unei simple întâlniri cu textul scris și devine o punte către cunoașterea urbei, a patrimoniului și a valorilor locale. Totodată, copiii înțeleg că orașul în care trăiesc ascunde numeroase povești, pe care merită să le descopere și să le transmită mai departe, căci ei sunt viitorii Chișinăului.

Programul „Provocarea verii” desfășurat la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” demonstrează încă o dată că biblioteca nu are vacanță, ba din contră, este un spațiu viu în comunitate, un loc al cunoașterii, al dialogului și al educației prin experiențe și exemple frumoase. Indubitabil, astfel de activități contribuie la formarea unei generații de tineri care își cunosc, apreciază și promovează cu mândrie orașul.

Natalia CORGHENCEA,
șef serviciu CAIME

Chișinăul, descoperit prin lectură, creativitate și joc la Biblioteca „Liviu Rebreanu”

Programul estival „Provocarea verii”, organizat sub genericul „Explorăm Chișinăul la bibliotecă”, se desfășoară în perioada 2 iunie - 24 iulie curent la Biblioteca „Liviu Rebreanu”. Programul aflat la a VIII-a ediție este structurat în patru tururi a câte două săptămâni și își propune să consolideze legătura dintre copil, carte și oraș, transformând capitala într-un spațiu al descoperirii, memoriei culturale și cunoașterii active.

Participanții sunt implicați în activități organizate în jurul a patru componente esențiale: *Lectură, Creativitate, Aventură și Turnirul lecturii*. Acestea urmăresc dezvoltarea interesului pentru citit, stimularea curiozității față de istoria și cultura orașului Chișinău, dar și cultivarea spiritului de apartenență la comunitate. Fiecare zi a avut o tematică distinctă, transformând biblioteca într-un spațiu dinamic de învățare și explorare.

Debutând pe 2 iunie, primul tur al programului a reunit copii dornici să descopere Chișinăul. Timp de două săptămâni, participanții au explorat istoria, cultura, tradițiile, comunicând cu personalități care au contribuit la conturarea identității orașului, prin intermediul lecturilor, jocurilor educative, prezentărilor video, atelierelor creative și activităților interactive.

Aventura a început cu un tur virtual al capitalei, în cadrul căruia copiii

au aflat curiozități despre istoria și simbolurile Chișinăului. Inspirați de cele descoperite, ei au realizat cărți de vizită ale orașului, evidențiind prin desene și informații reprezentative frumusețea și identitatea capitalei.

În zilele următoare, micii exploratori au călătorit în timp pentru a descoperi povestea și legenda orașului. Prin prezentarea „Chișinăul la un secol distanță”, au comparat imagini de arhivă cu cele din prezent și au aflat informații despre clădiri și locuri emblematice care au rezistat trecerii timpului. Creativitatea lor s-a materializat în rame fotografice cu genericul „Orașul meu de poveste”.

Participanții au călătorit virtual prin Chișinău cu troleibuzul turistic, descoperind cele mai frumoase atracții turistice ale capitalei. Au lecturat legenda râului Bâc și au discutat despre locurile ce merită vizitate. La atelierul de pictură „Chișinău – orașul viitorului”, copiii și-au imaginat cum va arăta capitala peste ani, realizând lucrări pline de culoare, inovație și imaginație.

O zi aparte a fost dedicată sectoarelor și străzilor Chișinăului. După

lectura unor fragmente din cartea „Jurnalul micului călător” de Victoria Fonari, participanții au explorat sectoarele municipiului și străzile din cartierul Poșta Veche. Participanții au realizat semne de carte personalizate, având ca sursă de inspirație atracțiile Chișinăului, care vor „însoți” paginile cărților pe care copiii le vor citi în vacanță. Cel mai frumos moment a fost popasul la Librăria „Dorința”, unde copiii li s-a povestit despre istoria librăriei, fondată la 1 martie 2014. Aici i-a întâmpinat o colecție impresionantă de cărți cu povești captivante, cărți sonore, jocuri educative, rechizite creative și multe alte surprize, transformând vizita într-o experiență memorabilă.

Chișinăul a fost redescoperit și prin intermediul literaturii, muzicii și artei. Copiii au lecturat versuri despre localitate, au explorat virtual Alea Clasicilor, unde au cunoscut personalități literare și importanța acestui spațiu cultural. La atelierul creativ de scriere, și-au exprimat dragostea față de oraș prin versuri și mesaje emoționante, iar ulterior au realizat postere dedicate unor personalități marcante precum Spiridon Vangheli, Eugen Doga, Maria Bieșu și Grigore Vieru.

Muzele Chișinăului au constituit o altă temă de interes. Participanții au făcut o incursiune virtuală în Turnul

de Apă, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul Cărții, Muzeul de Arte Plastice, Muzeul Transporturilor Electrice și în alte instituții culturale importante, iar la final fiecare copil și-a ales o instituție care l-a impresionat și a creat un lapbook.

Prin intermediul temei „Chișinăul delicios”, copiii au aflat mai multe despre tradițiile culinare și producătorii locali ai capitalei. Jocurile senzoriale, provocările interactive și atelierul de creație „Bomboane colorate” au adus multă energie și bună dispoziție.

În ultima zi a turului, participanții și-au prezentat posterele dedicate personalităților emblematice ale orașului și și-au demonstrat cunoștințele în cadrul ringului intelectual „Descoperim Chișinăul”. Rezultatele au confirmat că cele două săptămâni au fost cu adevărat informative și pline de descoperiri, copiii acumulând cunoștințe noi despre Chișinău și patrimoniul său cultural.

În fiecare zi, *Turnirul* a oferit copiilor câte 20 de minute de lectură individuală, participanții explorând cu interes paginile cărților alese după propriile preferințe. Această activitate a contribuit la dezvoltarea imaginației, îmbogățirea vocabularului și cultivarea gândirii critice, transformând cititul într-o experiență plăcută și valoroasă.

Astfel, biblioteca a devenit un spațiu viu al descoperirii, unde lectura, jocul și creativitatea s-au îmbinat armonios. Programul „Provocarea verii” continuă, promițând noi aventuri, noi descoperiri și multe amintiri frumoase pentru toți participanții.

Din feedbackul părinților:

„Dragi bibliotecare, vă mulțumim din suflet pentru organizarea frumoasei ediții a programului „Provocarea Verii” și pentru toată munca, dedicarea și grija pe care le-ați oferit copiilor pe parcursul activităților. Ei au descoperit lucruri noi și interesante despre Chișinău, și-au îmbogățit cunoștințele, și-au satisfăcut curiozitatea și și-au organizat recut timpul într-un mod educativ și plăcut. Fiecare activitate a fost pregătită cu atenție și suflet, iar acest lucru s-a văzut în entuziasmul și bucuria copiilor. Vă suntem recunoscători pentru răbdarea, profesionalismul și pasiunea cu care contribuiți la educarea și inspirarea tinerei generații. Vă dorim mult succes în continuare și cât mai multe proiecte frumoase care să aducă zâmbete și cunoștințe copiilor!”, s-a pronunțat cu multă recunoștință Olga Boțan.

„Aducem mulțumiri întregii echipe pentru momentele frumoase, informative, distractive. Copilul a adăugat în bagajul său de cunoștințe istoria Chișinăului, și-a făcut prieteni noi, s-a revăzut cu colegii. Vă doresc multă sănătate și multe realizări frumoase în continuare!”, a spus Aliona Arcea.

„Mulțumim pentru activități interesante și multă voie bună!”, a punctat Ludmila Straistari.

Lina IFTODI,
șef filială, Biblioteca
„Liviu Rebreanu”,
mun. Chișinău

Cu Valeria Florea-Dascăl prin valurile lumii și ale mării

Cunoscuta jurnalistă și scriitoare Valeria Florea-Dascăl trece în prezent o perioadă benefică pentru procesul de creație, editând în ultimii ani volum după volum. Am avut ocazia să particip la unele lansări de carte ale acestei talentate autoare, desfășurate la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” (CAIME) sau de la Biblioteca „Transilvania” din Chișinău.

Cu studii superioare în filologie și jurnalism, Valeria Florea-Dascăl a activat mulți ani la Televiziunea de Stat a Republicii Moldova (1975-1998), ajungând vestită prin serialul „Schițele Valeriei Dascăl”. În anii 1999-2007 se află în misiune diplomatică la Viena, împreună cu soțul ei, Ambasadorul Petru Dascăl. A susținut în perioada 2002-2007 rubrica „Jurnal Vienez” în săptămânalul „Literatura și Artă”, devenind cunoscută și apreciată de către cititori. A debutat în anul 2003 cu volumul de proză scurtă „Brad frumos cu amintiri”, după care au urmat 23 de lucrări de proză artistică și documentară, gen jurnal de călătorie, roman, nuvelă, eseu, monografie istorică. Este prezentă în numeroase antologii de proză din R. Moldova și România.

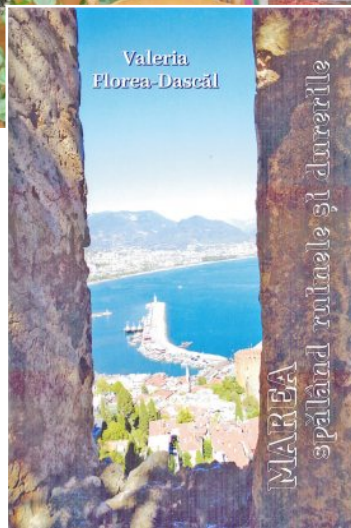
Distinsul poet și publicist Nicolae Dabija a făcut, prin anul 2005, o scurtă, dar valoroasă caracteristică despre scrisul Valeriei Florea-Dascăl: „Am impresia că dacă ar fi fost cumva trimisă pe Lună, pentru o relatare, după ce ar fi descris câteva cratere secate și niște pietre moarte, ar fi scris tot despre noi, cei de acasă, tot despre locurile dragi rămase, ca un dar, undeva departe, tot despre cele ce au loc în sufletul ei, și nu pe suprafața insensibilă a Lunii”. Am citat din cartea „Marea spălând ruinele și durerile” de Valeria Florea-Dascăl (2025), pe

care vreau s-o prezint publicului cititor, îndemnându-i la lectură. Doritorii să o citească o pot găsi în filialele Bibliotecii Municipale „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, inclusiv la CAIME.

Pe fundalul unei călătorii la mare, autoarea ne propune un jurnal de călătorie, captivant și atrăgător, în care evenimentele autobiografice se împletesc cu cele naționale, dar și europene, iar evenimentele din prezent se împletesc cu cele din istorie. După o perioadă de 19 ani, ea acceptă invitația feciorului Petru Dascăl de a pleca cu familia în Turcia, pe litoralul Mării Mediterane, pe care turcii o numesc Marea Akdemiz, adică Marea Albă. Timp de două săptămâni au fost cazați în hotelul „Bella Bravo” din zona orașului Alanya. „După decesul tatălui său, Petru a devenit căpitanul corabiei noastre familiale, conducându-ne cu prudență prin valurile vieții”, mărturisește protagonista despre fiul ei.

Autoarea reușește să împletească în filele narațiunii evenimente care se desfășoară astăzi, cu protagoniștii pânzei epice, cu incursiuni, adică digresiuni lirice în trecutul recent sau îndepărtat, oferindu-ne informații din geografie și etnografie, predând pe alocuri ade-

vărate lecții de istorie, captivante și utile. Timp de două săptămâni, ei au colindat împrejurimile și au vizitat diferite localități vechi și muzee.

„Pentru prima oară am fost tustrei la mare, pe când fiul nostru avea 6 ani. Ne-am dus pe litoralul românesc al Mării Negre... Am să-l învăț să înoate, mi-a promis, eu încredințându-i fiul, deoarece soțul meu era un foarte bun înotător”. Dar autoarea așa și nu a învățat să înoate; și la Universitate se temea să nu fie exmatriculată din această pricină. Nu au fost chiar dese plecările familiei Dascăl la mare, pe litoralul ucrainean, care de fapt e tot românesc.

...M-au captivat mai multe fire narrative din această pânză epică și mă voi referi la câteva din ele.

Încep cu relatarea despre prietenia fiului ei cu un coleg de clasă turc și când acela a văzut crucea pe perete, de asupra capului unde dormea feciorul ei, a zis poruncitor: „Scoateți-o!”, aceasta i-a răspuns: „Nu suntem robii tăi”. Apoi face o incursiune în istorie, într-un război cu turcii, unde un străbunel de al autoarei de pe linia mamei, din neamul Untilă-Șatravca, a fost portdrapel, pe frontul românesc, anti-turcesc, învrednicindu-se de o medalie de aur.

Avem noi ce avem cu turcii, concluzionează autoarea și începe depănarea. M-au impresionat relatările despre Ambasadorul Republicii Moldova la Viena. Petru Dascăl a fost principalul negociator la Istanbul, în toamna anului 1999, unde prin deciziile lui pentru prima dată au fost fixate termenele de retragere a trupelor rusești din stânga Nistrului, numită azi Transnistria. Cei din delegația rusă șopteau între ei: „Temeți-vă de Dascăl!”. Dar la scurt timp au câștigat alegerile comuniștii lui Voronin și l-au rechemat din misiunea diplomatică, spunându-i că „tu nu ești de al nostru”. El le-a răspuns: „Eu sunt al Țării mele!”. Da, el nu era trădător ca și comuniștii în frunte cu Voronin sau socialiștii în frunte cu Dodon, pe care încă n-are cine-i acuza și judeca de trădare de patrie și colaborare cu Federația Rusă, care este dușmanul nostru de moarte de câteva sute de ani. Rusia ne-a furat teritoriul dintre Nistru și Bug în anul 1792, apoi pe cel dintre Nistru și Prut în 1812. Aceste pământuri împreună alcătuiesc un spațiu mult mai mare decât cel al Republicii Moldova de astăzi. Rusia mai ține ilegal armata pe teritoriul nostru, încălcându-și angajamentele luate în 1999 la Istanbul și nu plătește nimic, totul fiind pe spinarea noastră. Cu bani Rusia plătește doar trădătorii și bandiții care ne fură și ne șantajează economic și politic. Rusia duce demult un război ascuns, nedeclarat împotriva

noastră. După ce ne-a atacat la 2 martie 1992, declanșând un război împotriva tânărului stat Republica Moldova, cu jertfe mari, unde mulți patrioți și-au dat viața, Rusia a continuat mereu lupta împotriva noastră. Dar guvernele de pe timpul lui Lucinschi, Voronin sau Dodon mereu făceau cedări în favoarea Rusiei și în detrimentul Republicii Moldova. Din 24 februarie 2022, Rusia și-a scos masca și toată lumea vede adevărata față a imperiului, care duce al cincilea an un război criminal cu Ucraina. Rusia a perturbat mereu ordinea publică din Basarabia, anihilând mișcarea noastră de eliberare națională și idealul de reîntregire, asasinându-l pe Dumitru Matcovschi, pe Gfheorghe Ghimpu ș.a. „Nu ca un părinte iubitor, / Nu ca profesorul de la școală, / Ca un terorist și dictator, / Rusia ne culcă și ne scoală”. După ce vânzătorul Iurie Roșca ne-a trădat, entuziasmul nostru a scăzut, mișcarea de eliberare națională s-a domolit, mulțimea a rămas nedumerită, disperată și dispersată.

Valeria Florea-Dascăl, purtând în suflet de mulți ani durerea plecării premature a soțului Petru Dascăl în lumea celor drepte, constată că acea călătorie la mare cu feciorul, cu nora și cu nepoțica Ilăriuța, dar și sfatul preotului ortodox, a reușit să-i mai spele durerea din suflet, așa cum marea spală ruinele vechi pe care le-a văzut în acea călătorie. Este semnificativ dialogul de la sfârșitul romanului cu ostașul ucrainean ce se întorcea de la reabilitare din Germania, în avionul de pe ruta Viena - Chișinău. El i-a spus clar și răspicat: „Străduiți-vă să intrați cât mai curând în Uniunea Europeană și în NATO, în alt caz sunteți supuși pericolului de a fi capturați de Rusia”.

Ștefan SOFRONOVICI,
scriitor, specialist la CAIME

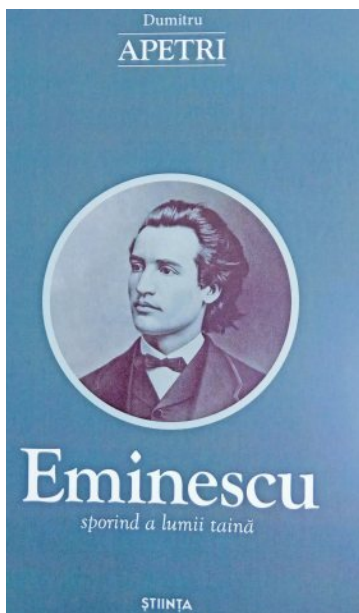
„Al meu nume o să-l poarte/ Secolii din gură-n gură”

La creația poetului Mihai Eminescu este bine să revenim zilnic, nu doar cu ocazia unor aniversări sau comemorări. Cu atât mai mult că el a prevăzut providențial că al său nume îl vor purta „secolii din gură-n gură”.

Poeta Leonida Lari a scris următorul autograf acordat în „Poiana Eminescu” de la Scoreni, Strășeni: „Eminescu e sufletul și spiritul călăuzitor al poporului român, care și acum cată spre noi din stele”. Nu mai încape nicio îndoială că anume Eminescu este acel element unificator al neamului nostru, după cum spunea și eminescologul Petru Creția.

E cazul să mai amintim un aspect important din biografia poetului. Eminescu după ce a lucrat director la Biblioteca Centrală din Iași în 1876, o perioadă scurtă, când i s-a înscenat și un scandal, a fost numit revizor școlar peste județele Iași și Vaslui. Dar, în același an, răuvoitorii din partidul liberalilor din motive politice l-au destituit din post.

Aici e important să menționez că Mihai Eminescu, în publicis-

tică, s-a preocupat și de aspectele educației și învățământului. Cităm un fragment din articolul său „Probleme pedagogice”: „Am spus-o într-un rând că cea ce ne inspiră durerea cea mai mare și o adevărată teamă de viitorul acestei țări nu sunt atât oamenii generației actuale pe cât tinerii

noștri, care vor stăpâni în viitor soarta nației lor. Lucrarea continuă a instituțiilor prea liberale a consistat la spiritele tinere în dărâmarea oricărei autorități dumnezeiești și omenestii, într-o încredere oarbă în propria persoană neînsemnată, în nerespectarea oricărui superior”.

Mai atenționăm că Eminescu n-a fost împotriva reformelor, ci a anarhiei și acceptării unor legi strâmbe și confundării democrației și liberalismului cu anarhia și lipsa

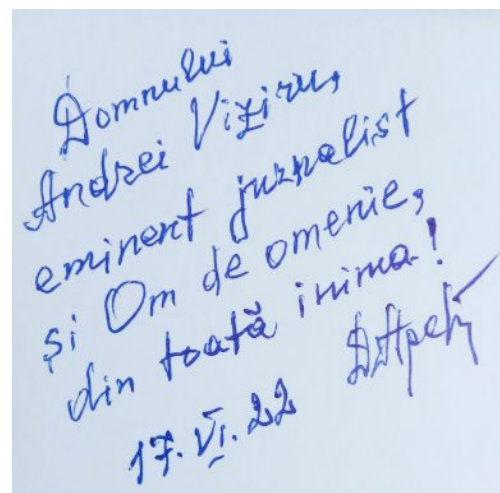
de respect: „Aceasta-i pedeapsa ce ne-o dă Dumnezeu pentru că am făcut din școli numai unelte în care se îngrămădește învățarea unei mulțimi de cunoștințe (cât de actuală este această observație și conformă cerințelor europene - n.m. A.V.) fără să fi îngrijit deloc pentru creșterea inimii și caracterului, căci niciodată tăria unui popor n-a stat în instrucție și numai instrucție, ci totdeauna în creștere. O cunoștință, mai ales în școlile secundare, care nu are rol educativ, e o cunoștință steapă și nefolositoare”.

Evident, putem vorbi de o nouă etapă în activitatea publicistică a lui Eminescu, care a început, după cum afirmă și istoricul literar Dumitru Apetri, „odată cu numirea sa în funcția de director al Bibliotecii Centrale din Iași (1874) și continuă în anii când lucra revizor școlar în județele Iași și

Vaslui (1876-1877)... În propășirea învățământului, publicistul patriot vedea o forță a progresului și civilizației, el credea în statul organizat pe baza legislației riguroase – condiție a respectării demnității umane, asigurării propășirii țării... Prin creația artistică și publicistica sa, Eminescu ne oferă posibilitatea să înțelegem mai profund istoria țării în sens larg (cultura, arta, literatura, psihologia umană, domeniul învățământului, legislația etc.).

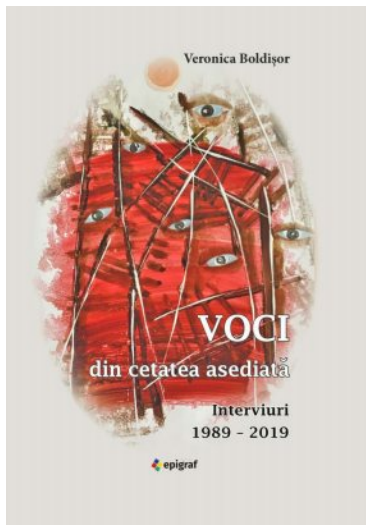
Apropos, pe cartea din care am citat „Eminescu (sporind a lumii taină)”, autorul ei Dumitru Apetri mi-a scris următorul autograf: „Domnului A.V., eminent jurnalist și Om de omenie, din toată inima! 17.VI.22 Ștefan”.

Andrei VIZIRU

„Voci din cetatea asediată. Interviuri 1989-2019” de Veronica Boldișor – o carte deosebit de educativă și cognitivă

În introducerea volumului „Educația: iubire, edificare, desăvârșire”, reputatul savant și pedagog de la Iași, Constantin Cuceș, opinează că „cea mai frumoasă carte se scrie atunci când nu-ți propui s-o scrii, când se scrie singură, de la sine, fără obligații sau încorsetări, când gândurile vin după ce altele s-au astâmpărat ori s-au ascuns în adâncimi și peste ele s-a așezat pacea sufletului”. Cel mai probabil, aceste gânduri se potrivesc și în cazul autoarei cărții *Voci din cetatea asediată*; or, volumul nu s-a scris sub presiunea unor rigori exterioare, ci a fost rodul unui parcurs îndelungat, de circa trei decenii, care iată a luat forma unor interviuri cu distinse personalități din cetatea noastră, asediată încă.

pedagogie, politologie, psihologie, arte, jurnalism, filosofie și religie.

- Analiza secvențelor de întrebări și răspunsuri indică trecerea dincolo de simpla descriere sau explicare a unor evenimente, fapte sau procese. Dialogul se dezvoltă prioritar în spațiul transdisciplinarității și al problematologiei, demersul fiind orientat spre identificarea problemelor și menținerea unei stări constante de căutare și reflecție profundă.

- Prin stilul abordat, autoarea operaționalizează un concept esențial din psihologia comunicării, teoretizat de profesorul francez Alex Mucchielli: *efectul de însuflețire a mesajului*. Distinsul cercetător demonstrează că cititorul reacționează mai puțin la textele redactate într-un limbaj nomotetic și pur structural. În schimb, transformarea conținutului în mesaje personalizate, generatoare de empatie și conexiune directă cu realitatea, activează resorturile interne ale receptorului, exercitând asupra acestuia o influență formativă și educativă vizibilă. Constatăm că dialogurile prezentate în carte sensibilizează tocmai prin punerea în practică a acestor postulate.

- Lucrarea de față depășește statutul unui simplu volum de interviuri, constituind un ghid metodic valoros pentru cadrele didactice din mediul școlar și cel universitar. De pildă, la orele de istorie – în abordarea unor teme sensibile precum foametea, deportările sau mișcarea de rezistență, ori a unor subiecte legate de viața social-economică, politică, culturală și de personalitățile din perioada postbelică și recentă –, profesorul poate integra în mod productiv secvențe din aceste dialoguri. Totodată, în realizarea proiectelor de istorie orală, bazate pe tehnica interviului, volumul le oferă elevilor și studenților un excelent model practic pentru a înțelege clasificarea întrebărilor – de la cele închise și deschise, până la cele

interpretative, analitice sau evaluative – și succesiunea logică a formulării acestora.

În prefața volumului, intitulată sugestiv *Meditații la răscrucea Istoriei și a Timpului*, Cezaria Vasilache, șef-secție Muzeografie și Proiecte Expoziționale la Muzeul Național al Literaturii Române, subliniază valoarea cognitivă și educativă deosebită a acestei apariții editoriale: „Azi, când ne dorim să devenim cu adevărat un stat democratic european..., recuperarea trecutului nostru istoric rămâne a fi o miză importantă, un act absolut necesar pentru mersul nostru de mai departe întru păstrarea identității etnice, lingvistice, culturale românești. În acest sens, interviurile adunate în cartea de față – adevărate voci din „cetatea asediată”, un mozaic de amintiri, visuri și năzuințe, trăiri și frământări intelectuale ale unor oameni de valoare [...], nu sunt altceva decât documente prețioase ale unei epoci agitate, dar pline de speranță într-un viitor mai bun, o cărămidă la temelia înțelegerii mai profunde a perioadei post-sovietice 1989-2019”.

Lansarea cărții a avut loc la Muzeul Național al Literaturii Române, în cadrul evenimentelor speciale dedicate Noptii Europene a Muzeelor. Menționăm că Veronica Boldișor este absolventă a Facultății de Istorie și Pedagogie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (promoția 1988). Cariera sa profesională îmbină armonios cercetarea, jurnalismul, muzeografia și managementul cultural. A lucrat ca cercetător științific la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală și ca referent în cadrul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova. A făcut parte din redacția revistei „Patrimoniu” și a săptămânalelor „Literatura și Arta” și „Univers Pedagogic pro”. Profilul său cultural este completat de activitatea ca secretar literar la Teatrul Municipal de Păpuși „Guguță”, consilier al președintelui UNITEM și consilier în cadrul Departamentului Cultură al Mitropoliei Basarabiei. În prezent exercită funcția de șef-secție Patrimoniu și Documentare la Muzeul Național al Literaturii Române și este membră a Uniunii Scriitorilor și a Uniunii Jurnaliștilor din R. Moldova.

Rodica SOLOVEI,
dr., conf. univ.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău,
Muzeul Național al Literaturii Române

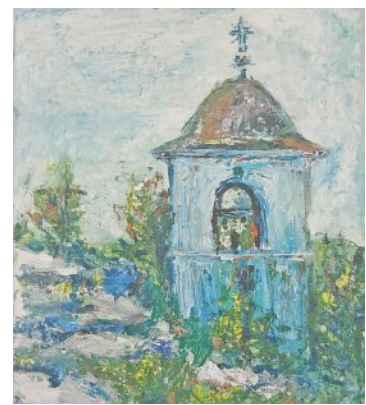
Orheiul Vechi, reinventat prin culoare și linie în viziunea studenților UPSC

Peisajele spectaculoase, stâncile sculptate de timp și atmosfera încărcată de istorie a Orheiului Vechi au devenit, în această vară, surse de inspirație pentru o nouă generație de artiști. Rezultatul acestei întâlniri dintre patrimoniu și creativitate poate fi admirat într-o expoziție care reunește lucrările realizate de studenții Facultății de Arte Vizuale și Design din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Expoziția de bilanț a Taberei de Plein Air „Orheiul Vechi” a fost inaugurată la 21 iunie a.c., la Centrul Cultural Polivalent din satul Butuceni, în urma unui proiect realizat în parteneriat cu Rezervația Cultural-Naturală „Orheiul Vechi”. Evenimentul valorifică experiența artistică acumulată de studenții din anii I - III ai specialității Grafică, care s-au aflat o săptămână în mijlocul unuia dintre cele mai reprezentative spații culturale și naturale ale Republicii Moldova. Departate de sălile de curs, tinerii au lucrat direct în teren, observând și interpretând peisajele, arhitectura tradițională și detaliile care definesc identitatea locului.

Îndrumați de cadrele didactice Lilia Popa, Adrian Cucerea-vii și Ruslan Roșca, participanții au transpus experiențele trăite în lucrări realizate prin diverse tehnici, fiecare oferind o perspectivă distinctă asupra patrimoniului de la Orheiul Vechi. Vizitatorii pot descoperi creații de pictură în acuarelă, lucrări grafice, fotografii artistice și gravuri, reunite într-un dialog vizual care surprinde frumusețea și auten-

ticitatea zonei. Expoziția evidențiază atât nivelul de pregătire artistică al studenților, cât și capacitatea acestora de a transforma observația directă în expresii plastice originale.

Mai mult decât un exercițiu academic, expoziția reprezintă o pledoarie pentru valorificarea patrimoniului cultural prin artă și o invitație adresată publicului de a privi Orheiul Vechi dintr-o perspectivă nouă, filtrată prin sensibilitatea și imaginația tinerilor creatori. Lucrările pot fi admirate până la 15 iulie curent la Centrul Cultural Polivalent din satul Butuceni, iar accesul publicului este gratuit.

CONCURS

Direcția Învățământ General Cimișlia anunță organizarea concursului pentru ocuparea funcției de **director al Gimnaziului Cenac**, raionul Cimișlia.

Persoanele interesate sunt invitate să depună dosarul de participare în termen de 30 de zile calendaristice din data publicării prezentului anunț.

Informații privind condițiile de participare, actele necesare pentru înscriere și desfășurarea concursului pot fi obținute de la Direcția Învățământ General Cimișlia, prin apel la numărul de telefon **067 488 734** sau prin prezentare la sediul instituției din or. Cimișlia, bd. Mihai Viteazul nr. 44.

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3187.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaș-Pântea
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>